

KORNIS György (? , 1570 k.–Padova, 1594. ápr. 7.): versszerző. 1585–86-ban Bogáti Fazakas Miklós a nevelője. 1587-ben Brassóban tanult, innen indult külföldre. Wittenberg, Heidelberg, Padova, Siena, Róma egyetemeit látogatta más erdélyi peregrinusokkal. Lat. üdvözlő versein kívül utazásáról beszámoló levelei maradtak fenn.

M. BINDER Pál, Utazások a régi Európában, Bk., 1976 (levelei).

Ir. KOVÁCS Sándor Iván, Szakácmesterségnek és utazásnak könyvecskéi, 1988; Magyar utazási irodalom, 15–18. század, kiad. KOVÁCS Sándor Iván, MONOK István, 1991. M. I.

KORNIS Gyula (Vác, 1885. dec. 22.–Bp., 1958. ápr. 17.): filozófus, pedagógus, művelődéspolitikus. Tanulmányait a bp.-i és a lipcsei egyetemen végezte, 1907-ben Bp.-en szerzett tanári és bölcsészdoktori oklevelet. 1907–1914-ben a bp.-i piarista gimnázium tanára, 1914-ben magántanárra képesítették a bp.-i egyetemen. 1914-től a pozsonyi egyetemen a filozófia nyugalmazott rendkívüli, 1916-tól rendes tanára. 1920–1932 és 1932–1947 között a bp.-i tudományegyetemen a filozófia, 1932–34-ben a pedagógia nyugalmazott rendes tanára. 1927–31-ben vallás- és közoktatásügyi minisztériumi államtitkár, 1931–39-ben kormánypárti országgyűlési képviselő, 1935–38-ban a képviselőház alelnöke, 1938–39-ben elnöke. 1925–1938 között a M. Pedagógiai Társaság, 1929–1945 között a Franklin Társulat elnöke, 1934-től a Kisfaludy Társaság tagja, 1935-től a Petőfi Társaság t. tagja, 1940–46-ban elnöke, 1942–44-ben a felsőház tagja. 1916-tól az MTA lev., 1928-tól rendes, 1934–1945 között igazgatója, 1941–48-ban t. tagja, 1945. márc.–okt. között az MTA elnöke. 1948-ban tagságáról lemondatták. 1930-ban Corvin-koszorút kapott. 1944-ben letartóztatta a Gestapo, 1951-ben kitelepítették Poroszlóra. Jelentős volt a szerepe a m. közoktatásügy fejlődésében. Ő fogalmazta meg a „kultúrfölény” elméletét. Filozófiai nézeteire főként a német konzervatív-szellemtörténeti irányzatok hatottak. 1989-ben posztumusz visszakapta MTA-tagságát.

M. Dilthey történelemelmélete, 1913; Történelem és pszichológia, 1914; A lelki élet, 1–3, 1917–1919; Bevezetés a tudományos gondolkodásba, 1922; Történefilozófia,

1924; A lélek világa, 1927; A magyar művelődés eszméi, 1–2, 1927; Magyarország közoktatásügye a világháború óta, 1927; Kultúra és nemzet. Tanulmányok, 1930; Magyar filozófusok, 1930; Az állami célok elmélete és a kultúrpolitika, 1931; Education in Hungary, New York, 1932; Neveléstörténet és szellemtörténet, 1932; Az államférfi, 1–2, 1933; A költő és a lélekbüvár (Herczeg Ferenc emlékezése), 1933; A kultúra válsága, 1934; Apponyi világnézete, 1935; Pázmány személyisége, 1935; Petőfi pesszimizmusa, 1936; Kölcsey Ferenc világnézete, 1938; A magyar politika hősei, 1940; Az irodalmi műveltség értéke, [1940]; Széchenyi és a magyar költészet, 1941; Nietzsche és Petőfi, 1942; Századunk tudományának szelleme, 1942; Tudós fejek, 1942; A tudományos gondolkodás, 1–2, 1943; A könyv dicséreti, [1944]; Tudomány és társadalom, 1–2, 1944, [1943]; Válogatás ~ tanterv vonatkozású írásaiból, összeáll., szerk., bev. MÉSZÁROS István, 1984.

Ir. [HALASY]-NAGY József, ~ mint kultúrpolitikus, 1928; BENCZE László, Egy embertelen korszak embertelen filozófiájáról, Vil 1961; TAR Károly, ~ nevelésfilozófiájának főbb sajátosságai, 1964; SZARKA József, ~ = Köznevelésünk évkönyve, 1986. M. L.

KORNIS Károly; Tótváradi (Arad, 1822. ápr. 19.–Gyórok, 1863. jan. 27.): publicista, jogi szakíró. Aradon és Szegeden tanult, Pesten jogot végzett, 1844-től a váltótörvényszéken működött. 1848-ban egyetemi tanár, politikai röpiratokat írt, radikális, republikánus nézeteket hirdetett. 1849-ben külföldre menekült, 1850-ben in effigie felakasztották. 1852-ben New Yorkba ment. 1853. okt.–nov.-ben szerkesztte az első m. nyelvű amerikai újságot, a 6 számot megért Magyar Száműzöttek Lapját; 1854-ben Rio de Janeiroba költözött; ügyvéd, jogi műveket és latin nyelvtant írt portugálul, a Sao Paolo-i akadémia tagjává választotta. 1862-ben súlyos betegen tért haza.

M. A kormány-rendszerrel. Szózat a néphez, 1–2, Vác-Pest-Buda, 1848; A szabadságról. Szózat a néphez, Szeged, 1849; Eszmék [...], Arad, 1863.

Ir. CSORBA Ákos, Magyar tudós Braziliában, HazKülf 1865. okt. 1.; KUN Andor, Az Északamerikai Egyesült Államok magyar sajtója, A Sajtó 1930; SZABÓ Imre, A burzsoá állam- és jogbölcsélet Magyarországon, 1955, 1980; PÁNDI Pál, „Kísértetjárás” Magyarországon, 1–2, 1972; VASVÁRY Ödön, Magyar Amerika, Szeged, 1988.

O. L.

KORNIS Mihály (Bp., 1949. máj. 10.): író, dramaturg. 1968–73-ban elvégezte a Színház- és Filmművészeti Főiskola színházrendezői szakát. 1971-től a kaposvári és a szolnoki színház rendezője, 1974-től a Magyar Rádió munkatársa volt, 1978-ban elbocsátot-